

tussen Duin & Dijk

Natuur in Noord-Holland, Jaargang 16

1 ● 2017

Nieuwsflits

● De Amsterdamse houting. Foto: Geert Timmermans.

Houting duikt op in Amsterdam

De Amsterdamse beroepsvisser Piet Ruijter keek raar op toen hij 1 december 2016 negen houtingen in zijn net aantrof. Deze sensationele vangst werd gedaan in de Amerikahaven. De houting, een zalmachtige, leeft op zee en paait in de benedenloop van de grote rivieren. De Noordzeehouting (*Coregonus oxyrinchus*) verdween ooit uit de Nederlandse wateren door overbevissing, watervervuiling, afdamming van de Zuiderzee en barrières als gemalen, sluizen en dijken in de trekroutes. De houting is in Europa niet overal uitgestorven. In Denemarken is een kleine populatie blijven bestaan en in Duitsland zijn op twee plaatsen met deze Deense houtingen (*C. maraena*) herintroductieprogramma's van start gegaan. Ook in het IJsselmeer wordt houting regelmatig gevangen en in de Westeinderplassen zijn recent houtingen aangetroffen. Onduidelijk is de herkomst van de Amsterdamse houting. Een exemplaar heeft de vangst niet overleefd. Van dit paairijpe mannetje van 45 cm is DNA afgenomen om te onderzoeken of dit exemplaar een Deense herkomst heeft of toch een 'uitgestorven' Noordzeehouting is. Wordt vervolgd.
Geert Timmermans

De ontdekking van *Peripsocus milleri* in het gebiedje 'De Tuintjes' in Den Helder

Op 8 oktober 2016 kreeg ik (Mario Renden) toestemming van Land-schap Noord-Holland om op die dag het gebiedje 'De Tuintjes' aan de rand van Huisduinen in de gemeente Den Helder te inventariseren op het voorkomen van insecten en andere kleine dieren. Mijn 'gereedschappen' daarbij waren een speciaal insectensleepnet, een klopnethet en mijn digitale compactcamera. Dit gebiedje is normaal niet vrij toegankelijk en er is mede daardoor weinig bekend over het voorkomen van de kleine dieren in het gebiedje. Het bestaat uit vochtige graslandvegetatie met her en der wat riet. Verder staat er beperkt hoge vegetatie. Mijn werkwijze was eenvoudig. Na het slepen leegde ik telkens mijn sleepnet op het klopnethet om zo foto's te kunnen maken. Op een gegeven moment lag er een voor mij onbekende stofluus op het net. Via de link <http://www.brc.ac.uk/schemes/barkfly/gallery.aspx> kwam ik uit op de soort *Peripsocus milleri*. Deze determinatie werd bevestigd via het forum op [waarneming.nl](http://www.waarneming.nl). *Peripsocus milleri* is een nog voor Nederland ongepubliceerde soort. Op basis van [waarneming.nl](http://www.waarneming.nl) was

'De Tuintjes' het vierde gebied in Nederland waar deze soort is waargenomen. De eerste waarneming is van een recente datum: 22 december 2015 in het gebied Bovenbroek/Molenzicht in Kampen, Overijssel. Daar is een populatie van minimaal enkele honderden dieren ontdekt. De eerste waarneming in België op [waarneming.be](http://www.waarneming.be) dateert van 5 juni 2014. De soort komt verder voor in het Verenigd Koninkrijk, Ierland, Frankrijk, Kroatië, Spanje, Italië, de Azoren en de Canarische Eilanden (bron: Wikipedia). Het lijkt er dus op dat de soort snel oprukt richting het noorden. Een week na de ontdekking wilde ik het gebiedje nogmaals bezoeken om te controle-

● Links: *Peripsocus milleri*.

Rechts: *Colobaea bifasciella*.

Foto's: Mario Renden.

ren of er een populatie van meerdere dieren aanwezig was. Helaas was er gemaaid dus had zoeken weinig zin. Ik moest daarom wachten tot de vegetatie weer langer is.

Op 12 september 2016 ontdekte ik nog geen kilometer noordwestelijker ook al een nieuwe soort voor waarneming.nl: *Colobaea bifasciella*, een slakkendodende vlieg. Deze twee leuke ontdekkingen binnen korte termijn zijn het bewijs dat ook in het zeer noordwestelijk gelegen Den Helder leuke soorten voor Nederland ontdekt kunnen worden. Hopelijk spoort dit mensen aan om in Den Helder en omgeving naar insecten en andere kleine dieren op zoek te gaan!

Mario Renden

Roofdieren dringen teken terug!

De ecooloog Tim Hofmeester ontdekte dat roofdieren als vossen voor minder teken zorgen en daarmee de kans kleiner maken op het risico van tekenbeten. Lange tijd werd gedacht dat vossen een grote rol hadden bij de verspreiding van teken en de ziekte van Lyme, maar het tegenovergestelde is juist het geval. Hij ontdekte in zijn promotieonderzoek dat ongeveer tien procent van de teken het bacteriecomplex meedragen dat de ziekte van Lyme veroorzaakt. Jaarlijks worden rond de 25.000 mensen getroffen door die ziekte. In gebieden met haast geen vossen of andere roofdieren leven tien tot twintig keer meer teken dan in gebieden met veel vossen. De teek heeft drie levensstadia: de larve, de nimf en de adult. In al die stadia heeft de teek bloed nodig om te overleven. De larven zitten vooral op muizen, de nimfen op merels en lijsters en de adulten vooral op herten en reeën. Nu blijkt dat muizen minder teken hebben in gebieden met meer roofdieren. Waarschijnlijk houden de muizen zich in een beperkter leefgebied op, waardoor ze op minder plekken komen waar ze larven op kunnen doen. Dus beheerders: als je minder teken wilt dan moet je de aanwezigheid van vossen, dassen, boommarters en

● Teek op grasspriet. Foto: Bert Pijs.

andere roofdieren stimuleren. Meer lezen? The Wild Life of Tick-borne Pathogens <https://www.wur.nl> te vinden onder publicaties.

De otter terug in het Naardermeer

Vijftig jaar geleden werd de laatste otter in het Naardermeer waargenomen en nu is de otter terug! Een cameraval maakte op vrijdag 4 november de eerste beelden van deze soort in een faunapassage. Deze cameraval was neergezet door Edo Goverse en Geert Timmermans. Op de terugkeer van de otter in het natuurgebied werd al een tijd gehoopt. Het dier kwam niet meer voor in Nederland tot er in 2002 nieuwe exemplaren werden uitgezet. Vanuit Zuidoost-Friesland en Noordwest-

Overijssel maakte de otter een langzame opmars naar de rest van het land. De afgelopen winter zijn er 185 geteld, 25 meer dan het jaar ervoor. In 2010 zat er al een otter in de Vechtplassen, in de buurt van Loosdrecht. Die werd een paar maanden later doodgereden. Elk jaar wordt een kwart van de populatie gedood in het verkeer. Vervolgens vestigden zich otters in de Nieuwkoopse plassen. En nu dan eindelijk in het Naardermeer.

Tussen het Naardermeer en de Vechtplassen werd in 2013 een faunapassage aangelegd. Wilde dieren kunnen daardoor veilig onder de provinciale weg door. Natuurmonumenten hoopt dat dat helpt om de otter in het Naardermeer een veilige toekomst te geven.

● Otter op de fotoval.

